N°. 137. 1844.

BREDASCHE COURANT.

STAAT- LETTERKUNDIG EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Dingsdag 19 November.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 16den November.

Men zegt dat de hertog *van Nemours* zich weder ongesteld bevindt.

— De minister van financiën zal, naar men verzekert, in de volgende zitting een ontwerp aan de kamers aanbieden, strekkende om eene spaar- of pensioenkas voor de arbeidende klasse van beiderlei sekse daar te stellen. Het ontwerp is de vrucht van den arbeid eener commissie uit den boezem van de kamers der pairs en gedeputeerden en van eenige industriëlen, onder het voorzitterschap van den graaf *Molé*.

— De zaak der polytechnieke school houdt de aandacht nog bezig. De opening der lessen is wel tegen den 20sten bepaald; de jonge lieden zijn weder opgeroepen, maar of er exceptiën zullen bestaan wordt door sommigen beweerd, door anderen tegengesproken.

— De spaansche generaal *Ametller* met een officier, hem tot aide-de-camp dienende, zijn gisteren, onder geleide van twee gendarmen, van Parijs naar Chalons-sur-Marne vertrokken.

— Men verzekert dat de compagnieschap van het huis *Rothschild* en dat van *Baring* en anderen te Londen, die gezamentlijk de leening van 200 millioenen wilde aannemen, zich niet heeft kunnen verstaan, waardoor zich eene kans tot grootere concurrentie opdoet.

— Een [illegible] het overlijden van den heer *Nathan Rothschild* van de fortuin dier familie opgemaakt, hetzelve toen ongeveer 540 millioen fr. bedroeg.

— Op den hoek van de passage Vivienne is het groote boekhandelhuis van den heer *Daubrée*. Gisteren avond omstreeks tien ure ziet de eigenaar eene vrouw een boek van die, welke uitgestald waren medenemen. Hij snelt zijnen winkel uit, de vrouw achterna de straat op, achterhaalt ze en vindt bij haar het gestolen boek, zijnde een almanak van 50 centimes. De heer *Daubrée* brengt zelf de dievegge bij den commissaris van de wijk in de straat St.-Pierre Montmartre. Terwijl beiden den trap opgaan, haalt de vrouw een groot mes uit haren zak en stoot het den ongelukkigen boekverkooper tot aan het heft toe in den buik, zoodat hij dood op de trappen nedervalt. De moordenaresse neemt de vlugt, maar wordt toch op straat nog ingehaald; het was eene welgekleede, op het oog fatsoenlijke vrouw, met een kind aan de hand, doch die nader bleek reeds meermalen in handen der policie geweest te zijn. Men kan zich de wanhoop der familie *Daubrée* voorstellen, toen zijn lijk een half uur naadat hij het huis verlaten had er binnen gedragen werd.

— De regering heeft aangekondigd, dat de honderd millioen, die van de leening van 450 millioen, tot welke in 1841 magtiging gegeven was, nog ongebruikt bleven, aan de spaarkassen geaffecteerd zouden worden, en dat men eene concept-wet zou inleveren, om de vereischte regelmatigheid aan den maatregel te geven. Thans spreekt men ook nog van een plan, hetwelk aan den finantie-minister, den heer *Lacave Laplagne*, voorgeslagen is geworden, om de verantwoordelijkheid der schatkist jegens de geldbeleggers te verminderen, zonder eenig geweld aan de vrije keus der houders van spaarboekjes te doen. Volgens dit plan zou elk belegger, die fondsen genoeg in de spaarkas hebben mogt om 25 francs aan 5 pCts. renten te koopen, gemagtigd zijn, bij de centrale of bij de hulpkassen een door hem onderteekend verzoek in te leveren, om 25 francs renten tegen den middelbaren beursprijs op eenen door den verzoeker aan te duiden dag te koopen. Welk het lot van dit plan ook zijn moge, zoo gevoelt men, dat het de moeijelijkheden eener eventuele conversie vermeerderen moet; ook ziet men niet, waarom de houder van het spaarboekje, wanneer hij zulk eene som bij de kas bezit en die op de gezegde wijs zou willen beleggen, zulks niet zelf, zonder verzoekschrift, door uitligting zijner gelden zou kunnen bewerkstelligen.

— De hertog *de Montmorency*, president van het *Institut d'Afrique*, had dezer dagen aan den maarschalk *Bugeaud* te Algiers geschreven, en hem verzocht, den slavenhandel te Bona, te Oran en te Algiers te doen verbieden. De maarschalk heeft daarop den 4. Oct. den uitnoodigenden brief beantwoord, en verklaard, dat er op gemelde plaatsen geene slavenmarkten meer worden gehouden, doch dat de slavenhandel in Algerie nog niet kon worden afgeschaft of tegengegaan, omdat de Coran den Arabier toestaat slaven te houden, doch tevens beveelt hen als kinderen der tent of des huisgezins te behandelen. De Arabieren volgen dit voorschrift naauwkeurig op. De negers en de negerinnen behooren tot hun gezin en trouwen onderling. Men zal zeldzaam eenen Arabier zijne slaven zien mishandelen. Integendeel hij schenkt hun de vrijheid na eenige jaren trouwe dienst, of na den dood van een der leden van de familie. De maarschalk beweert dan ook, dat de slaven, die uit de woestijn aangevoerd en aan de Arabieren verkocht worden, het beter hebben, dan dat zij in handen van hunne vijanden blijven; en bewijst verder, dat door de uitgestrektheid der landstreken de invoer niet kan verhinderd worden. „Hoe wilt gij — vraagt de gouverneur-generaal — den invoer der slaven afsluiten langs eene linie van de woestijn van 250 uren, van de oostelijke grenzen van 130 uren, en van de westelijke grenzen van omtrent 130 uren, dus in het geheel langs eene linie van 510 uren?" Intusschen blijft het *Institut d'Afrique* beweren, dat de tijd gekomen is, om aan de Arabieren den handel in slaven te verbieden.

— Het schijnt aan de ijverige pogingen van den heer *Bisson* te Parijs gelukt te zijn, de zwarigheden te boven te komen, welke tot hier toe belet hebben, door middel der daguerreotype een landschap op eene voldoende wijs af te beelden. Voor het voorwerp plaatst hij een groen gekleurd glas, hetgeen de blaauwe en witte stralen, die de juistheid van het beeld hinderen, afwendt en de werking der groene en gele kleur bevordert.

— De hertog *van Glucksberg* is den 8sten November te Madrid teruggekomen, na zijne diplomatieke zending te Tanger te hebben vervuld. Hij zou thans te Madrid blijven om de betrekking van eersten gezantschapssecretaris bij de fransche ambassade te bekleeden.

De beide wetgevende kamers te Madrid hebben den 10den geene zitting gehouden. Een gerucht had geloopen, dat het gouvernement wilde, dat de discussiën over de grondwetshervorming met geslotene deuren wierd gehouden, doch men kon daaraan niet gelooven. Een groot getal sprekers waren voor en tegen ingeschreven.

De heer *Isturitz* had zijne demissie gegeven als koninklijke commissaris van de bank van *Isabella II*, omdat hij als lid de oppositie in de kamer zijne onafhankelijkheid wilde behouden, doch de ministers, zich op het karakter van dien heer verlatende, dat hij namelijk de palen eener betamelijke oppositie niet zou te buiten gaan, hadden gezegde demissie niet willen aannemen.

Voorts schrijft men uit Madrid: Het budget zal spoedig aan de cortes worden aangeboden; slechts de bepalingen voor de oorlogskosten moeten nog vastgesteld worden. Er zijn zoo veel wijzigingen met inzigt om te besparen in dit budget gebragt, dat men er nog niet mede is kunnen gereed komen. Het zal dit jaar het zoo gewenscht resultaat hebben, dat er evenwigt bestaat tusschen de ontvangsten en uitgaven. — De ministers van finantiën en van

eeredienst arbeiden gemeenschappelijk aan de redactie van het wetsontwerp, dat het bestaan van de eerdienst en der geestelijkheid op een vasten voet moet regelen. De beide ministers hebben bijeenkomsten gehouden met onderscheiden prelaten om de grondslagen van het ontwerp vast te stellen en aller belangen overeen te brengen. Eerbied voor verkregene regten en een behoorlijk onderhoud der geestelijkheid is de grondslag waarvan men is uitgegaan, en daarbij bestaat geenszins de gedachte aan reactie, zoo als de kwaadwilligheid heeft verspreid."

— Ter beurze van heden (16 November) waren genoteerd: 5 119,55; 3 pCt. 82,20; Nap. renten 67,75; Spanje 33; Rom. L. 103³/₄.

BELGIE.

BRUSSEL, den 17den November.

De kamer der vertegenwoordigers heeft gisteren, na nog eenige kleine veranderingen, bij definitieve stemming de ontwerpen tot verhooging van de traktementen der leden der regterlijke magt en van het hof der rekeningen aangenomen. — Ook heeft de kamer met eenparige stemmen het gevraagd crediet tot aanvulling der oorlogskosten voor 1844 toegestaan.

— In een der jongste zittingen van de kamer heeft de minister van binnenlandsche zaken een wetsontwerp op de militie aangeboden, eenige veranderingen in de bestaande wetgeving op dit stuk houdende. Bij het nieuw ontwerp wordt onder anderen bepaald dat de diensttijd der miliciens acht jaren zal duren; aan die tot de 6de, 7de en 8ste klasse behooren zullen onbepaalde verloven worden gegeven en zullen zij huwelijken kunnen aangaan; voor al de klassen, die voor de tenuitvoerlegging der nieuwe wet zijn geligt, is de diensttijd op negen jaren gesteld; de dienstpligtigheid is bepaald voor de jongelieden die op den 1sten Januarij hun negentiende jaar zijn ingetreden. Vreemdelingen genaturaliseerd voor hun zes en twintigste jaar zijn aan dezelfde bepalingen onderworpen.

— Voor eenigen tijd is gesproken geworden van eene leening, die de belgische maatschappij van colonisatie zou aangaan onder den waarborg der intrest door het gouvernement. De zaak is betwijfeld geworden, omdat men zich niet voorstellen kon dat het ministerie bij de kamers den waarborg van het gouvernement voor eene particuliere zaak zou durven vragen; thans echter deelen sommige bladen den tekst eener voorloopige overeenkomst mede tusschen het gouvernement en de compagnieschap. Art. 1 dezer overeenkomst luidt: » Het gouvernement verbindt zich om aan de wetgevende kamers vóór den 31sten December 1844 een wetsontwerp aan te bieden, welke het autoriseert om de belgische compagnieschap van colonisatie een minimum van 3 pCt. interest en 1 pCt. amortisatie eener leening van ten hoogste drie millioenen fr. te waarborgen, door de compagnieschap na de stemming der wet te sluiten." — Men betwijfelt intusschen nog altijd of de ministers zoodanig ontwerp zullen durven aanbieden.

— Te Turnhout heeft ll. Vrijdag een betreurenswaardig ongeluk plaats gehad, bij gelegenheid van de begrafenis van wijlen den heer *de Nef*, lid van de kamer der vertegenwoordigers. Op het oogenblik dat de stoet weinige minuten buiten de poort gekomen, stil hield, en de douane-beambten en de troepen door een salvo de laatste eer aan den overledene bewezen, brak een gedeelte van de molengalerij, die aan den weg staat en waarop zich een vijftigtal personen geplaatst had, om de lijkstatsie te zien, met dat gevolg dat meest allen van eene hoogte van tien ellen naar beneden stortteden en een vreeselijk schouwspel opleverden. Van de slagtoffers van dit ongeluk heeft er een het leven verloren, terwijl velen de armen, beenen of ribben gebroken hebben; een tiental personen had zich aan de molenwieken en aan den molen zelven vastgeklemd en bleef alzoo tusschen hemel en aarde hangen, tot dat zij door middel van aangebragte ladders gered werden.

— Men spreekt van een aantal bevorderingen bij het leger. De kommandant van het elite-regement zou tot militairen kommandant van belgisch-Luxemburg benoemd worden en de kolonel *Greindl* in zijne plaats kommandant van voormeld regement worden.

— Men heeft hier valsche engelsche goudstukken met de beeldtenis van koningin *Victoria* en het jaartal 1837 ontdekt.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 18den November.

Bij Koninklijk besluit van den 15den dezer, n°. 65, is, voor zoo veel de dienst der posterijen en verdere middelen van vervoer aangaat, het Rijk verdeeld in zes arrondissementen van inspectie, binnen ieder van welke arrondissementen een ambtenaar onder de benaming van *inspecteur der posterijen en verdere middelen van vervoer* is aangesteld.

Deze ambtenaren zullen hunne functien uitstrekken, niet alleen tot de brieven en paardenposterij, maar ook tot de openbare middelen van vervoer zoo te land als te water; blijvende nogtans de attributen der provinciale en plaatselijke besturen, ten aanzien dezer laatste middelen in derzelver geheel.

Ten gevolge van het in functie treden der inspecteurs met Januarij 1845, vervalt de betrekking van de controleurs der postkantoren; — nogtans zullen deze ambtenaren, voor zoo ver zij niet dadelijk eene andere betrekking bekomen, op hunne tegenwoordige standplaatsen voor de sedentaire dienst der postkantoren, voorloopig in functie blijven.

Bij Koninklijk besluit van dezelfde dagteekening, n°. 66, zijn benoemd

tot inspecteurs van de eerste klasse: *J. M.* baron *van Boecop* en *J. W. Bungenberg*, thans controleurs op de postkantoren te Breda en te Groningen; en

tot inspecteurs van de tweede klasse: *A. J. Mispelblom Beijer*, *P. A. Pols*, jhr. *P. M. Sandberg* en *H. A. Cremers*, tot dus verre controleurs op de postkantoren te Leeuwarden, Nijmegen, Zwolle en 's Hertogenbosch.

Zijnde voorts deze ambtenaren ingedeeld als volgt:

in het eerste arrondissement, hoofdplaats Leeuwarden, de inspecteur *A. J. Mispelblom Beijer*;

in het tweede arrondissement, hoofdplaats Deventer, de inspecteur jhr. *P. M. Sandberg*;

in het derde arrondissement, hoofdplaats Amsterdam, de inspecteur *J. W. Bungenberg*;

in het vierde arrondissement, hoofdplaats Rotterdam, de inspecteur *J. M.* baron *van Boecop*;

in het vijfde arrondissement, hoofdplaats Breda, de inspecteur *P. A. Pols*, en

in het zesde arrondissement, hoofdplaats Nijmegen, de inspecteur *H. A. Cremers*.

— Bij Koninklijk besluit van den 15den dezer, n°. 64, is benoemd tot directeur van het postkantoor te Utrecht, *F. W. Sellet*, tot dusverre controleur op hetzelfde kantoor.

— De Minister van Financien heeft, ter uitvoering van art. 3 der wet van 27 December 1840 (*Staatsblad n°. 78*) bekend gemaakt, dat het gezamenlijk bedrag der Schatkistbiljetten, daargesteld krachtens de wetten van 27 December 1840 en 19 Junij 1843 (*Staatsbladen n°. 78 en 25*), welke op den eersten dezer nog in omloop waren, beliep eene somma van *f* 2,979,300.

— Zaturdag zijn de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal bijeen geweest over de nieuwe voordagt van wet, houdende het tarief van salarissen van de hypotheekbewaarders, enz., alsmede over het, in het begin dezer week ingekomen ontwerp van wet, strekkende tot verbetering van den accijns op het zout. Wijders houden de sectiën zich bezig met het onderzoek van de ontwerpen van wet wegens het stem- en kiesregt.

— Uit 's Bosch schrijft men:

» In den nacht van den 12den waren twee werklieden van den aannemer der privaat-mist of beer bezig, om met licht den beer of algemeene stads privaat-put op te ruimen en schoon te maken, toen plotseling de in denzelven zich bevindende gaz-stof vuurvatte en met zoo veel geweld ontvlamde en naar de hoogte gedreven werd, dat een der werklieden letterlijk is opgenomen, en gelukkig door de opening meer dan twee Nederlandsche ellen boven den beganen grond uit den put geworpen werd, terwijl de andere, zich latende nedervallen, door den drek overdekt is geworden, alleenlijk met de helft van zijn gezigt en den mond zich boven houdende, aan welke zijne tegenwoordigheid van geest het te danken is, dat niets dan die ongedekt geblevene deelen zijn gekwetst geworden en hij overigens geen letsel heeft; den eersten echter zijn al de kleederen van het geheele ligchaam en vooral zijn hoofd en haar verbrand en verzengd; deze is naar het hospitaal overgebragt, doch gelukkig buiten levensgevaar bevonden. Even spoedig als de ontvlamming had plaats gehad, is ook de gaz-stof verteerd geweest, en het is alleen aan die omstandigheid toe te schrijven, dat niemand hierbij het leven verloren heeft."

— In den namiddag van den 14den is te 's Bosch in het huis van arrest gebragt een soldaat *v. G.* geheeten, welke geëmployeerd was bij den kommandant der vesting, en tegen wien vermoedens van falsiteit bestaan. Het gerucht had zich te 's Bosch verbreid dat de gevangene zich sedert zijne arrestatie tot tweemalen toe het leven had willen benemen, doch telkens in zijn voornemen was verhinderd geworden.

Aan de policie te 's Bosch is het gelukt den persoon van *Bouwen*, die in den avond van den 13den October uit het huis van arrest had weten te ontkomen, weder in handen te krijgen, terwijl hij zich bij zijnen broeder te Gent bevond.

— Uit Zwolle schrijft men van den 13den dezer:

„Een talrijk publiek stroomde heden wederom naar het Paleis van Justitie, ten einde de uitspraak van het Hof in de zoo belangrijke strafzaak van *Hendrik Bunskoek* te vernemen.

„Het Hof heeft bij deszelfs arrest aangenomen, dat de persoon van *Jan Bunskoek*, in den nacht van den 1sten op den 2den Junij ll., op eene geweldadige wijze van het leven is beroofd, dat er zware vermoedens bestaan, dat die misdaad door zijnen broeder *Hendrik Bunskoek* zoude zijn gepleegd, doch dat de schuld van den beklaagden aan het hem ten laste gelegde feit regtens niet is bewezen. Diensvolgens heeft het hof de onmiddelijke invrijheidstelling van den beschuldigde bevolen.

„Naar men verneemt, had de sergeant *Otto*, thans in het huis van burgerlijke en militaire verzekering geplaatst, pogingen aangewend om, door middel van een doek zich zelven het leven te benemen, doch is zulks in tijds ontdekt en voorgekomen."

— Uit Leeuwarden schrijft men van 15 November:

„In den afgeloopen nacht is de boerderij achter Ooenemastate onder Wirdum geheel en al in de asch gelegd. De bewoonster derzelve was reeds meer dan eenmaal gewaarschuwd, dat het hooi, door haar opgezet, te sterk broeide, maar, hetzij men de zitplaats van het smeulend vuur niet heeft kunnen of niet heeft willen ontdekken, er is geen middel van voorbehoud aangewend en diensvolgens de geheele Zathe vernield; waarbij de hond, die door zijn geblaf de bewoners nog eventijdig gewekt had, in de vlam is omgekomen. Mogten toch de landbewoners, na dezen zomer en herfst met de meeste voorzigtigheid en zorgvuldigheid, omtrent het hooi, te werk te gaan."

— Van goederhand is ons berigt, ten bewijze van de dikwijls vreemde krachtontwikkeling in de natuur, dat in de nabijheid dezer stad, thans twee gouden regens (Citicius Laburnum), waarmede eene dit jaar verplant, en twee appelboomen voor den tweeden keer in bloei staan. Op 15 November is dit voorzeker een vreemd verschijnsel, waarop wij de aandacht van natuurkenners en onderzoekers mogen vestigen."

— Te Utrecht is den 15den dezer overleden de Wel-Ed. Hoog Geleerde Heer *N. C. de Fremery*, Ridder der Orde van den Ned. Leeuw, lid van het Kon. Ned. Instituut, Hoogleeraar in de faculteit der geneeskunde en in de natuurkundige wetenschappen, vaste president der provinciale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt te Utrecht, lid en medearbeider van alle genootschappen en inrigtingen te Utrecht, die het goede en edele beoogen. In 1770 te Overschie geboren, werd hij in 1793 aan de Leidsche hoogeschool tot doctor in de geneeskunde bevorderd, en reeds in 1795 beroepen tot hoogleeraar in de geneeskunde te Utrecht, welke betrekking hij met onverdroten ijver waarnam tot in 1840, toen hij in zeventigjarigen ouderdom het emeritaat verwierf.

In de vorige week is te Londen weder een vreeselijk ongeluk door het springen van eenen stoomketel, of wat het anders zijn mag (want het geregtelijk onderzoek heeft nog niet plaats gehad), op eene stoomboot gebeurd. Het was de *Gipsey-Queen*, pas van een togtje naar Woolwich teruggekomen. Naauwelijks lag zij stil, of het ongeluk gebeurde. Vijf personen zijn, hoezeer vreeselijk gebrand, door de oogenblikkelijk toeschietende schuiten, van de stoomboot gered. Maar van zeven anderen, die in de kajuit bijeen waren, heeft men de allerdeerlijkst toegerigte en door den heeten damp bijna gekookte lijken gevonden. Het ongeluk schijnt veroorzaakt geworden door eene verstopping der pijpen, want de stoom had slechts eene drukkingskracht van 25 pond op den vierkanten duim, en de ketels waren ingerigt om er eene van 40 pond te kunnen verdragen. Waarschijnlijk zal het lijkschouwingsgerigt nadere opheldering verschaffen.

De bekende Solfarata, bij Puzuoli, in Italie, het Forum Vulcani der Ouden, door *Silius Italicus*, *Ovidius*, *Petronius*, *P. Cornelius Saverus* dichterlijk bezongen, door vele prosa-schrijvers beschreven, door ontelbare natuurkundigen onderzocht, en eindelijk als halfgedoofde vulkaan in de reeks der bezienswaardige voorwerpen van het italiaansche kustland opgenomen, is in de laatste dagen begonnen, in plaats van vuur, water uit te werpen. Reeds lang had men aan het Oostersche uiteinde van den Krater eene vermeerdering van heete dampen bemerkt; thans schiet te dier zelfde plaats als uit een grooten theeketel, bij korte tusschenpozen kokend water naar buiten. In het jaar 1198 moet de Solfatara voor de laatste maal eene, door aardbeving verzelde vuuruitbarsting geleverd hebben; doch naauwkeurige beschrijvingen van dezelve zijn niet voorhanden; van eene uitwerping van roode stoffe, welke de wind naar Napels voerde, geeft *Lorenzo Giustiniani* berigt, en onder *Ferdinand* van Arragon, moet luidens de berigten van den geneesheer *Elisio*, kokend water ter hoogte van 24 spannen opgeborreld zijn. Tot dergelijke verschijnselen heeft ontegenzeggelijk de schildering van *Petronius*: *Cocytâ perfusus aquâ etc.* betrekkelijk.

De Britsche Regering heeft in de laatste tijden menigvuldige en grondige nasporingen omtrent de armen laten doen, en de uitslag daarvan heeft bewezen dat er, volgens de uitdrukking van den Bisschop van Londen, duizenden en tienduizenden Christenen, te midden der meestgevorderde beschaving tot den staat van wilden en heidenen zijn gebragt. Te midden van velerlei bespiegelingen en plannen, zijn er echter twee ontwerpen, die bovenal de aandacht trekken.

Het eerste is eene onderneming ter vestiging van warme baden en waschhuizen voor de werkklasse. Ten huize van den Lord-Mayor is er eene bijeenkomst (meeting) gehouden, waarbij de Bisschip van Londen en de rijkste kapitalisten tegenwoordig waren; de Bisschop heeft het eerste voorstel gedaan, en in eene merkwaardige redevoering de zedelijke voordeelen van zorg voor het uiterlijke bij alle standen doen uitkomen.

Er is in waarheid een naauw verband tusschen de reinheid des ligchaams en de zedelijke beschaving van den geest.

De reinheid teekent achting voor zich zelven: de achting voor zich zelven, die voor zijn gelijken, voor de burgerlijke maatschappij. Door al aan te moedigen wat bij het volk de gezondheid van 't ligchaam kan bevorderen, bevordert men tevens zijne zedelijke verbetering, 't is voor hetzelve niet minder nuttig om te leeren zich te wasschen, dan om te leeren lezen, en het licht dringt niet tot de onreinheid door.

Te Liverpool bestaan ze reeds, tegen zeer geringe betaling. Te Londen kost een bad nog *f* 2 à *f* 3. Men spreekt niet van algemeene badplaatsen, die zijn er twee of drie te Londen, maar weinig bezocht. Het plan is afzonderlijke baden, met warm of koud water, naar verkiezing, voor 12½ cent.

Het andere ontwerp is nog van meer aanbelang, namelijk inrigtingen te maken, waar de armen hun linnen kunnen wasschen, wat zij nu tot schade hunner gezondheid in hunne bekrompene verblijven moeten doen. Hierdoor zou eene vrouw voor een stuiver zes uren lang haar linnengoed mogen wasschen, en koud en warm water, en droogplaatsen waar het linnen door stoomwerktuigen gedroogd werd, kunnen hebben. Dit bestaat reeds te Liverpool, en als wij 't wel hebben ook te Edimburg en Glasgow. De voordeelen voor de gezondheid en het welzijn der werkklasse zijn onberekenbaar. Men kan zich geen denkbeeld vormen van de kelders, waarin geheele klassen, in Engeland geboren worden, leven en sterven. De nasporingen van het Parlement hebben in deze duistere schuilhoeken een schrikbarend licht verspreid. Voorheen leefde een huisgezin op eene kamer, thans verscheidene. Een geneesheer verklaart dat hij een huisgezin bezocht, dat uit vader en moeder bestaat van vijftig jaren, van een twintigjarigen zoon die eene borstziekte heeft, eene zeventienjarige dochter en een derde kind in één bed slapende, in eene kamer waar de vader met drie kleedermakersgezellen werkt. In het rijkste kwartier (Hanover-square) is gebleken dat 929 huisgezinnen elk slechts eene kamer hadden. De Bisschop verklaarde een huis te kennen, dat 15 vertrekken bevatte, waarin 16 huisgezinnen woonden, uitmakende 64 personen. In plaats van zeep gebruiken deze ongelukkigen iets dat te walgelijk is om te noemen, waardoor hun gewasschen linnen nog morsiger en ongezonder is dan bevorens, het natte linnen wordt in die vertrekken te droogen gehangen, alles wordt van vocht doortrokken en 't linnen blijft nat.

Deze onderneming staat onder bescherming en leiding van de rijkste bankiers en kooplieden der City. De Koningin heeft ingeschreven voor *f* 2,400. Prins *Albert* voor *f* 1,200, *Rothschild*, *Baring* en Lord *Eldon*, ieder *f* 2,400, en nog vier andere ieder voor *f* 1,200. Er zullen vier zulke inrigtingen worden gereed gemaakt.

Het tweede ontwerp, waarop wij de aandacht wilden vestigen is van de Maatschappij der Hoofdstad, die ten doel heeft om de woningen der werkklasse te verbeteren, die, hoe ellendig ook, echter overdreven duur zijn. Men wil een kapitaal leenen van ruim *f* 1,000,000 tegen niet hoogere renten dan 3 ten honderd, en daarvoor geschikte huizen bouwen om aan de werkklassen te verhuren, en heeft berekend dat het wel meer dan 5 ja dan 10 ten honderd zou kunnen opleveren.

Nog is er eene vereeniging gevormd om de armen te bezoeken en hun onderstand te bezorgen. Dit geschiedde in eene enkele buurt waar 14,000 lieden waren, bijna zonder kleeding, en er 's nachts in 't gezigt der weelderigste verblijven van den Engel-

schen adel een talrijke menigte, zonder dek en zonder brood, onder de boomen van Hyde-Park vernachtten. Toen kwam er met Kersmis als een schok onder de rijken, in weinig tijds had men drie millioen guldens bij elkander. De vereeniging ontstond en nu zijn er meer dan honderd in volle werking, en duizenden bezoekers deelen ondersteuning aan de armen uit. Eere zij den ontwerpers! Zij toonen dat de Lazarussen niet overal onmeedoogende rijken ontmoeten, en zoo helpende, bewaart men den arme zijn gevoel van eigene waarde.

PROGRAMMA van het Provinciaal Genootschap van kunsten en wetenschappen in Noord-Braband.

Het Provinciaal Genootschap van kunsten en wetenschappen in Noord-Braband heeft op Zaturdag den zesden Julij jl., in deszelfs achtste algemeene vergadering, besloten, de volgende prijsvragen voor de jaren 1845 en 1846 uit te schrijven:

I. Eene geschied- en regtskundige beantwoording der vraag:

Waren de hertogen van Braband grondheeren der inculte gronden in de zoogenaamde hertogsdorpen in Noord-Braband?

Bij de beantwoording dezer vraag verlangt het Genootschap, dat zoo veel mogelijk al de op dit onderwerp betrekking hebbende diplomata, van de achtste eeuw tot en met de vijftiende, worden getoetst, opdat daaruit blijke, op welken grond de hertogen van Braband, uit het Bourgondische Huis, facto, de grondheerlijke regten hebben uitgeoefend.

II. Eene geschiedkundige verhandeling over de Kimbren, uit de schriften der ouden oordeelkundig opgemaakt.

III. Eene geschiedenis der Heeren van het land van Altena.

IV. Eene levensgeschiedenis van *Gerardus Veltwijck*, geboortig van Ravesteijn, secretaris van Keizer *Karel V.*

V. De bekende geleerde *Janus Vlietius*, van Breda, heeft in zijn »Bredasche almanak ende kronijk van 1664," onder elke maand levensregelen in het Latijn en Nederduitsch medegedeeld, welke tot het midden der 13de eeuw kunnen gebragt worden. —

Het Genootschap verlangt thans van deze levensregelen eene taal-, huishoud-, kruid-, heel- en geneeskundige verklaring, opdat langs dien weg het privaat leven onzer voorvaderen van en in de 16de eeuw naauwkeuriger gekend worde.

De antwoorden op deze vragen moeten:

1°. Door eene andere hand dan die des schrijvers, in het Nederduitsch, Hoogduitsch, (mits met eene Nederduitsche letter), Fransch of Latijn geschreven en voorzien zijn van eene zinspreuk, welke eensluidende geplaatst behoort te worden op een bij het antwoord te voegen verzegeld briefje, waarin de eigenhandig geschreven naam en woonplaats des schrijvers.

2°. Uiterlijk voor den eersten December 1846 vrachtvrij worden ingezonden aan den Secretaris van het genootschap, te 's Hertogenbosch.

Terwijl voor het meest volledige en voldoende antwoord op elke dezer vragen, de gouden medaille van het genootschap, ter innerlijke waarde van een honderd en vijftig gulden, wordt uitgeloofd.

Door het bestuur is voorts kennis gegeven van de benoeming tot honoraire leden, der heeren: mr. *H. W. Tydeman*, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut en hoogleeraar in de regten te Leyden; mr. *P. J. S. de Fremery*, hoogleeraar in de geneeskunde te Utrecht; dr. *C. R. Hermans*, phil. theor. mag. lit. hum. doct., stads-archivarius en rector der Latijnsche scholen te 's Hertogenbosch, bibliothecaris van het Noord-Brabandsch en lid van het Utrechtsch en Zeeuwsch Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, en der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leyden, eere-lid de la Société d'Emulation pour l'histoire et les antiquités de la Flandre Occidentale à Bruges;

Tot corresponderende leden, der heeren: dr. *S. Bleekrode*, doctor in de wis-, natuur-, genees- en vroedkunde te Groningen; dr. *A. van Beek*, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, doctor in de wis- en natuurkunde, raad en generaal-meester van 's Rijks munt, lid der eerste klasse van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, enz., te Utrecht; dr. *C. Leemans*, phil. theor. magist. litt. hum. dr., directeur van het museum van oudheden te Leyden, eere-lid van het Koninklijk Genootschap van Oudheidkunde te Londen, correspondent van de Koninklijke Academie van kunsten en wetenschappen te Berlijn, enz., enz., dr. *L. J. F. Janssen*, conservator van 's Rijks museum van oudheden te Leyden; *J. F. Willems*, ontvanger der registratie te Gend;

En tot gewone leden, der heeren: dr. *J. A. W. Boerkamp*, phil. theor. mag. lit. hum. doct., rector der Latijnsche scholen, honorair lid der commissie van onderwijs in Noord-Braband, te Grave; *J. F. van Boeckel*, wijnhandelaar te 's Hertogenbosch; *F. H. H. Borret*, te 's Hertogenbosch; *F. J. T. de Bruijn*, lid der Provinciale Staten van Noord-Braband, te Helmond; mr. *C. C. E. d'Engelbronner*, phil. theor. mag. litt. hum. et jur. utr. doctor, referendaris bij het ministerie van Justitie, te 's Gravenhage; dr. *C. Francken*, phil. theor. mag. litt. hum. doctor, rector der Latijnsche scholen te Boxmeer; mr. *A. A. Heeren*, deken der orde van advocaten, lid van den raad der stad en practiserend advocaat te 's Hertogenbosch; *L. D. van Heijst*, oud ingenieur-verificateur van het kadaster der provincie Noord-Braband, lid der Staten dezer provincie en burgemeester te Waalwijk; *G. van der Heijden*, notaris te Ravesteijn; mr. *W. J. C. van Hasselt*, lid van de Maatschappij der Nederlandsche letterkunde te Leyden, van het provinciaal Utrechtsch genootschap en van de arrondissements-regtbank te Amsterdam; mr. *H. J. Koenen*, lid van den raad der stad Amsterdam; *H. H. Keyenborg*, lid der Provinciale Staten van Noord-Braband, rijks- en stedelijk ontvanger te Grave; *A. J. van der Locht*, kanton-regter te Grave; mr. *A. F. X. Luijben*, practiserend advocaat bij het provinciaal geregtshof van Noord-Braband, auditeur bij den schuttersraad der dienstdoende schutterij en plaatsvervangend kantonregter te 's Hertogenbosch; mr. *L. Metman*, practiserend advocaat te 's Gravenhage; *L. van der Voort Pieck*, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, arrondissements-directeur der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnzen te 's Hertogenbosch; *P. A. Panken*, onderwijzer te Westerhoven; *L. J. B. van Sasse van Ysselt*, lid der Tweede Kamer van de Staten-Generaal en der ridderschap van Noord-Braband; mr. *L. D. Storm*, lid der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, griffier der arrondissements-regtbank te Breda; *A. A. Stoop tot Onsteijn*, landeigenaar op den huize Onstein, te Vorden; *J. E. L. Verster*, oud-inspecteur der registratie te 's Hertogenbosch; dr. *G. C. B. Visscher*, hoogleeraar te Utrecht.

Eindelijk zijn door den heer eersten voorzitter, jhr. *A. Martini van Geffen*, aan de heeren dr. *C. R. Hermans* en mr. *J. D. W. Pape* de aan hunne verhandelingen door het bestuur toegekende medailles van het genootschap plegtig uitgereikt.

's Hertogenbosch, den 20 Julij 1844.

De Secretaris van het Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Braband,

PAPE.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag werden omgezet: Ned. $2^{1}/_{2}$ pCt. $62^{9}/_{16}$; 3 pCt. $75^{1}/_{2}$; 4 pCt. $96^{15}/_{16}$; 5 pCt. $99^{13}/_{16}$; Amort.-Syndic. $4^{1}/_{2}$ pCt. $99^{1}/_{4}$; Handelm. $147^{1}/_{8}$; Spanje $22^{1}/_{16}$; dito Onbep. St. $20^{9}/_{16}$; 3 pCt. [illegible]; Ardoins Coupon $24^{3}/_{4}$; Portug. $2^{1}/_{2}$ pCt. te Londen $54^{1}/_{4}$; Rusland $107^{3}/_{4}$; Certif. 1831-1833 $99^{3}/_{4}$; 4 pCt. bij *Hope* $91^{3}/_{4}$; id. bij *Stiegl.* $90^{5}/_{8}$; Certif. van Assign. 6 pCt. $74^{1}/_{4}$; Oostenr. Metall. 5 pCt. 109; Braz. 89.

Te BREDA, bij BROESE & COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers.